

Marek A. Nowicki

Adwokatura a prawa człowieka

Palestra 35/8-9(404-405), 3-4

1991

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Marek A. Nowicki

Adwokatura a prawa człowieka

Kilka miesięcy temu, w listopadzie 1990 r. Komisja Zagraniczna NRA postanowiła powołać do życia Sekcję Praw Człowieka. Cel autorów tego pomysłu był jasny i prosty. Problemy związane z prawami obywatelskimi i prawami człowieka powinny zajmować więcej niż dotychczas miejsca w życiu adwokatury. Wiele się ostatnio w Polsce zmieniło na lepsze i nie mamy już oczywiście do czynienia z masowym łamaniem podstawowych praw i wolności, jak to jeszcze niedawno bywało, ale nie oznacza to, iż nie ma o czym myśleć i o co walczyć. Wszędzie istnieją tego rodzaju problemy, nie ma systemów idealnych, a poza tym zawsze istnieją władze, które trzeba przeważnie bardzo pilnować. Popatrzmy tylko na Stany Zjednoczone, ile pracy mają tam działacze na rzecz praw obywatelskich, jakie toczą zażarte pojedynki w obronie lub o rozwój praw jednostki. U nas potrzeby są jeszcze większe i musimy sobie wyraźnie powiedzieć, że wynikają z tego ogromne obowiązki dla adwokatury właśnie.

Sekcja Praw Człowieka chce rozwinąć wśród adwokatów i aplikantów wiedzę o prawach człowieka i o tym, jak tych praw najskuteczniej bronić. Stawiamy sobie za zadanie przygotowanie adwokatów do nowej sytuacji, jaka pojawi się już niebawem. Polska ratyfikuje Konwencję Europejską, zawierającą m.in. prawo pokrzywdzonych do skargi do organów

kontroli przestrzegania praw człowieka, orzekających w Strasburgu. Wkrótce ratyfikujemy także Protokół Opcyjny do Paktu Praw Politycznych i Obywatelskich, który pozwoli z kolei na kierowanie podobnych skarg do Komitetu Praw Człowieka w Genewie. Adwokaci będą mieli obowiązek z tych nowych dróg dochodzenia sprawiedliwości korzystać zarówno w interesie ogólnym, jak i indywidualnym swoich klientów. Regulacje międzynarodowe dotyczące ochrony praw człowieka przestaną być tylko zbiorem deklaracji bez praktycznego znaczenia, a staną się, miejmy nadzieję, żywą częścią praktyki prawnej. Stanie się tak jednak tylko wtedy, gdy właśnie adwokaci, jako pełnomocnicy osób pokrzywdzonych, będą się na te konwencje powoływać i konsekwentnie odwoływać, włącznie z forum międzynarodowym. Do tego należy się przygotować. Zaczęliśmy już w kwietniu, organizując seminarium w Grzegorzewicach na temat Konwencji Europejskiej. Pomogła nam w tym Rada Europy, pokrywając koszty i przysyłając swoich wykładowców. W organizacji pomógł też Komitet Helsiński. Planujemy kolejne tego rodzaju spotkania. Niezwykle ważne jest wprowadzenie tej problematyki do programów szkolenia aplikantów adwokackich we wszystkich izbach w Polsce. Trudno sobie wyobrazić, aby świeżo upieczony adwokat nie miał podstawowo-

wej przynajmniej wiedzy np. o międzynarodowych instrumentach ochrony praw człowieka, podstawowych konwencjach itp. oraz o możliwościach wykorzystywania tej wiedzy w praktyce adwokackiej. Wiąże się to z koniecznością przygotowania odpowiednich podręczników i innych materiałów szkoleniowych, łącznie z videokasetami. W tym celu właśnie podjęliśmy inicjatywę publikowania materiałów dotyczących praw człowieka na łamach „Palestry”, której redakcja przyjęła ten pomysł wyjątkowo ciepło. Będziemy starali się w każdym kolejnym numerze zamieszczać ważne, interesujące teksty, pomocne dla tych, którzy chcieliby bliżej zainteresować się tą dziedziną.

Podczas kilkumiesięcznego pobytu w Stanach Zjednoczonych miałem okazję do spotkań z osobami reprezentującymi Stowarzyszenie Adwokatów Amerykańskich (*American Bar Association*) oraz innymi organizacjami skupiającymi prawników. Wszyscy wyrażali gotowość przyjścia nam z pomocą. Centrum Praw Człowieka Uniwersytetu De Paul w Chicago przygotowuje projekt programu kilkumiesięcznych stażów w USA dla

młodych adwokatów chcących specjalizować się w sprawach związanych z problematyką praw obywatelskich. Według wstępnych założeń staż składałby się z wykładów uniwersyteckich, praktyki w firmach prawniczych prowadzących takie sprawy oraz w organizacjach na rzecz praw człowieka. Jeśli wszystko pójdzie zgodnie z przewidywaniami, na początku przyszłego roku pierwsi koledzy będą mogli wyruszyć za Ocean. Podobne staże możliwe są także w Nowym Jorku i Waszyngtonie.

Jestem przekonany, że nasze idee idą we właściwym kierunku. Adwokatura to nie tylko rozwiązywanie prawnych problemów związanych z przekształceniami własnościowymi w gospodarce (prywatyzacja, dzielenie majątków, business), ale także sprawy, które leżą szczególnie na sercu tym, którzy podjęli inicjatywę Sekcji Praw Człowieka. Nie wymyśliliśmy zresztą niczego nadzwyczajnego. Każde stowarzyszenie adwokatów na Zachodzie ma, wśród wielu innych, grupę koncentrującą się właśnie na prawach człowieka. Postanowiliśmy jedynie pójść za ich dobrym przykładem.